

HPV: všetko čo ste chceli vedieť a my sme sa to opýtali za vás

Vírus, ktorý spôsobuje až 99 percent všetkých prípadov rakoviny krčka maternice dostaneme počas života takmer všetci. Každý deň ochorejú dve Slovenky, každý tretia príde k lekárovi príliš neskoro. Čo vieme o kvalitnej prevencii, vakcínach, modernej diagnostike a ako pred HPV ochrániť seba, naše deti, mamy, kamarátky, sestry, kolegyně? Organizácia NIE RAKOVINE prináša odpovede v ucelenom a zrozumiteľnom návode, ktorý zachraňuje životy.

1. Čo je vírus HPV a prečo je nebezpečný?

HPV alias ľudský papilomavírus je úplne bežný vírus, ktorý sa prenáša najčastejšie pohlavným stykom. Bolo identifikovaných viac ako 150 typov HPV, nebezpečné sú onkogénne typy, ktoré môžu vyústiť do závažných ochorení. Okrem rakoviny krčka maternice HPV spôsobuje aj rakovinu vulvy, vagíny, či penisu. Zvyšuje riziko ochorenia na rakovinu v oblasti hlavy, hrtana a análneho otvoru, riziko papilomatózy hrtana aj genitálnych bradavíc.

2. Skutočne nemá žiadne príznaky?!

HPV môže byť v tele roky a nijako sa neprejavíť. Preto sa tak rýchlo šíri a je najčastejšou sexuálne prenosnou infekciou. S HPV sa počas života stretne až 80 % z nás. U niekoho HPV vymizne, u niekoho môže roky pretrvávať a až po dlhšom čase prepuknúť do vážnej diagnózy. Ambasádorkou kampane NIE RAKOVINE proti HPV je moderátorka Lenka Šóošová: „O tomto víruse som počula prvýkrát, keď bolo u nás spustené bezplatné očkovanie 12 ročných detí. Šokoval ma fakt, že takmer všetky prípady rakoviny krčka maternice má na svedomí práve vírus HPV. Neverila som, že sa s ním v živote stretne až 8 z 10 žien! Navyše tent vírus bol diagnostikovaný viacerým ženám v mojom okolí,“ hovorí.

3. Čo je najúčinnějšía prevencia?

Rakovina krčka maternice je jediná onkologická diagnóza, ktorej sa dá predísť očkovaním a gynekologickými preventívnymi prehliadkami. Preto je dôležité chodiť pravidelne na bezbolestný cytologický ster, ktorý je otázkou pár minút. Môže zabrániť až deviatim z desiatich prípadov tohto ochorenia! Aj keď sa na krčku už začali diať nejaké zmeny nedobрым smerom, dajú sa riešiť pomerne jednoduchým operačným zákrokom- konizáciou. Bohužiaľ, cytologický ster pravidelne absolvuje len niečo vyše 20 % žien. Do ambulancií prichádzajú neskoro, často už s prejavmi rozvinutého ochorenia.

3. Týka sa HPV iba žien?

Veľký omyl. HPV sa týka rovnako žien i mužov. Častejšími prenášačmi HPV vírusu na svoje partnerky či partnerov sú muži. Preto je potrebné očkovať proti HPV aj chlapcov. Lenka Šóošová, ako mama dvoch synov, je rozhodnutá dať ich zaočkovať: „Miera zaočkovanosti u nás nie je bohužiaľ veľká. O to viac ma teší, že poisťovne začínajú bezplatné očkovanie vo veku 12 rokov postupne rozširovať aj na čiastočne hradené očkovanie až do veku 18 rokov.“

4. Akú zaočkovanosť máme na Slovensku?

Zlepšuje sa to, ale s vyspelým svetom sa zatiaľ nemôžeme porovnávať a aj medzi našimi regiónmi sú významné rozdiely. Ako ukazujú dáta NCZI za rok 2022, najvyššia zaočkovanosť proti HPV u 12-ročných detí (ktoré majú očkovanie plne hradené zo zdravotného poistenia) je v Bratislavskom kraji, najnižšia na východnom Slovensku. Konkrétne v okrese Bratislava III dosiahla zaočkovanosť dievčat takmer 70 %, čím sa približujeme k cieľu, ktorý stanovila Svetová zdravotnícka organizácia - 90 % zaočkovanosti dievčat. Najhoršie je na tom Košický kraj, ktorý v porovnaní s Bratislavským krajom dosahuje približne o polovicu nižšiu

zaočkovanosť. Dáta zároveň upozorňujú aj na značné rozdiely medzi okresmi v jednotlivých krajoch. Takýmto príkladom je aj Prešovský samosprávny kraj. V porovnaní s okresom Humenné, kde je viac ako 51 % zaočkovanosť dievčat a 23 % zaočkovanosť chlapcov, je hneď vo vedľajšom okrese Stropkov zaočkovanosť proti HPV vírusu na alarmujúcej úrovni necelých 7 % v prípade dievčat a v prípade chlapcov je to menej ako 1 %.

5. Prečo ťahajú chlapci za kratší povraz?

Je to o informáciách, osвете a ako sa hovorí, aj o ľuďoch. V tomto konkrétnom prípade o pediatroch. „Odporúčam očkovanie proti HPV všetkým svojim detským pacientom,“ potvrdzuje aj pediatrička a imunologička, MUDr. Zuzana Podmanická. Zaočkovanosť chlapcov proti HPV vírusu dlhodobo zaostáva za dievčatami vo všetkých regiónoch Slovenska, takmer polovica okresov má zaočkovanosť proti HPV vírusu pod hranicou 10 percent. Naopak najvyššiu zaočkovanosť chlapcov, nad 35 %, majú okresy Žiar nad Hronom, Žarnovica a Ružomberok. Lenka Šóošová, mama dvoch synov vyzýva: „Chcem povzbudiť aj ďalších rodičov - neodkladajte to. A najmä rodičia 12 ročných detí - využite možnosť plnej úhrady vakcíny a vyhľadajte ambulanciu pediatra čo najsôr.“ Dôležitú osvetu o očkovaní chlapcov bude NIE RAKOVINE šíriť túto jeseň aj v spolupráci so Slovenským futbalovým zväzom. Projekt spúšťame Fair Play zelenou kartou pre zdravie, ktorú dostanú medzi prvými futbalisti z bratislavského kraja. Ako hovorí Juraj Jánošík, šéf Bratislavského futbalového zväzu: „Chceme učiť našich zverencov hrať fair play nielen na ihrisku, ale aj v živote. A k tomu patrí aj zodpovednosť o seba, aj svojich blízkych.“

6. Má zmysel očkovať aj dospelých?

Jednoznačne. Napríklad Lenka sa rozhodla pre vakcínu, hneď ako sa o nej dozvedela: „Vďaka svojej práci mám to šťastie, že stretávam veľa odborníkov. Všetci bez váhania odporúčajú očkovanie detí a mladých ľudí. Otázkou už bolo len to, či to má význam aj v mojom veku. A

lekár, ktorému verím, ma presvedčil, že rozhodne áno. Cítim veľkú zodpovednosť, lebo som mama a preto som neváhala. Je to investícia, ale to, čo sa o vakcíne vie doteraz, ma presvedčilo,“ vraví moderátorka. Nedávno sa rozhodla dať zaočkovať aj aktuálna MISS SLOVENSKO, Daniela Vojtasová. Vakcínu si dokonca darovala na narodeniny! „Zdravie je podľa mňa prvoradé a preto sa ho snažím chrániť čo najlepšie. Je vysoká pravdepodobnosť, že sa s týmto vírusom počas života stretne a žiaľ, môže to mať aj tragické následky. Keďže som nebola očkovaná počas dospelovania, rozhodla som sa pre prevenciu tento rok.“

7. Čo je to moderná HPV diagnostika?

Inovatívne HPV genotypizačné testy, ktoré pracujú na báze DNA a dokážu včas identifikovať vysokorizikové typy HPV. Jana Pifflová Španková, prezidentka NIE RAKOVINE: „HPV DNA test u nás nie je hrađený z poistenia, no dokáže vylúčiť možné ochorenie na tri až päť rokov, alebo naopak odhaliť príčinu ochorenia ešte skôr, než sa rozvinie. Túto diagnostiku odporúča WHO, je to metóda, ktorú používajú vo vyspelých okolitých štátoch. Naša patientska organizácia presadzuje, aby sa stal súčasťou skríningu rakoviny krčka maternice a bol plne hrađený z verejného zdravotníctva pre rizikovú skupinu žien ako v Českej republike.“

8. Má vakcína zmysel aj po prekonaní HPV?

Má! Aj keď už je človek infikovaný istým typom HPV, stále môže profitovať z ochrany proti ostatným typom. Alebo ho môže očkovanie ochrániť pred reinfekciou. HPV sa dokonca môže preniesť pri pôrode na bábätko! Vakcína je bezpečná a vhodná aj pre ženy po konizácii, pretože chráni proti ďalším typom HPV a znižuje alebo zmierňuje riziko recidívy ochorenia. Ani problémy so zníženou imunitou väčšinou nebránia v očkovaní proti HPV.

9. Súvisí HPV s počtom sexuálnych partnerov?

Vôbec. HPV nie je stigma, netýka sa len ľudí s väčším počtom sexuálnych partnerov. Úplne stačí jeden.

10. Koľko to stojí?

Od minulého roka sú obe vakcíny plne hradené zo zdravotného poistenia pre 12-ročné deti pre dievčatá ako aj chlapcov. Ide o základnú dvojvalentnú vakcínu (proti dvom typom HPV), ktorá pokrýva 47% HPV infekcií vyskytujúcich sa na Slovensku a deväťvalentnú vakcínu (proti deviatim typom), ktorá pokrýva 77% HPV infekcií vyskytujúcich sa na Slovensku. V tomto veku je najúčinnější, z hľadiska imunity. Keby sme zaočkovali všetky 12 ročné deti, dokázali by sme túto rakovinu u nás zlikvidovať. Horúcou novinkou týchto dní je rozšírenie plnej úhrady vakcín proti HPV aj pre dievčatá a chlapcov v 14. a 15. roku života. Ak rozhodnutie ministra nadobudne právoplatnosť, táto skvelá správa začne platiť už od 1. decembra 2023. Znamená to kľúčový moment v znižovaní chorobnosti aj úmrtnosti na rakovinu. Vďaka očkovaniu chlapcov a dievčat v krajinách ako Austrália, Británia či Švédsko klesol výskyt rakoviny krčka maternice až o neuveriteľných 97%.

Žiadajte pre seba viac, pýtajte sa, a neverte rôznym internetovým mýtom, legendám a polopravdám.

Názory špičkových odborníkov a komplexné info o téme na www.nierakovine.sk

Bezplatná infolinka 0800 800 183